

strook, die ligt tussen de sloot die uitmondt op de kolk en de griend aan de dijk is populair, vooral bij mannetjes. Langs het water worden ze weinig waargenomen. Hier past een kanttekening. Met het water bedoelen we de Schelluinsche Kreek. Ten westen van de vuilnisbelt ligt een kleiput, aan drie kanten omgegeven door wilgenstruiken. Zeer beschut. Helaas gaat het pad naar deze put door brandnetels van ruim een meter hoog. Wegens ontoegankelijkheid hebben wij dit gedeelte helaas niet in ons onderzoek kunnen betrekken. -Wellicht zwerven de vrouwtjes uit na paring. Er zijn waarnemingen ten westen van de Avelingen.

Hans den Toom

Libellenvoortplantingsnieuws in Zuid-Kennemerland in 2000

Hieronder de voortplantingsresultaten van drie van de gebieden in Zuid-Kennemerland uit de voorzomer van dit jaar.

Amsterdamse Waterleidingduinen (AWD):

Van de volgende bijzondere soorten zijn er dit jaar larvenhuidjes gevonden:

1. Vuurjuffer *Pyrrhosoma nymphula*
340 larvenhuidjes over 7 plasjes
2. Vroege glazen maker *Aeshna isosceles*
6 larvenhuidjes over 2 plasjes
3. Glassnijder *Brachytron pratense*
89 larvenhuidjes over 11 plasjes
4. Noordse witsnuitlibel *Leucorrhinia rubicunda*
13 larvenhuidjes over 3 plasjes

Duin en Kruidberg:

In dit gebied hebben Thijs van Trigt en Ruud Maaskant (duinwachter in de Kennemerduinen) voor de eerste keer de voortplanting kunnen vaststellen van:

1. Vuurjuffer *Pyrrhosoma nymphula*
2. Grote Keizerlibel *Anax imperator*
3. Glassnijder *Brachytron pratense*
4. Noordse Witsnuitlibel *Leucorrhinia rubicunda*

Het totaal aantal soorten blijft 21 en het totaal aantal voortgeplante soorten komt op 12.

Kennemerduinen:

In dit gebied heeft Ruud Maas kant (duinwachter in de Kennemerduinen) voor het eerst in de Kennemerduinse geschiedenis de Venwitsnuitlibel *Leucorrhinia dubia* waargenomen. Met 2 individuen vlogen ze rond bij het Spinnen koppenvlak. Tevens heeft hij voor de 1e keer de voortplanting kunnen vaststellen van:

1. Vuurjuffer *Pyrrhosoma nymphula*
2. Glassnijder *Brachytron pratense*
3. Platbuik *Libellula depressa*

Hiermee komt het totaal aantal soorten op 19 en het totaal aantal voortgeplante soorten op 14.

Thijs van Trigt

Van de e-mail-cirkel geplukt

Deze voorzomer zijn weer veel leuke libellenzaken gezien. Voor mensen die e-mail hebben kunnen zich aanmelden bij whydah@wxs.nl om de laatste nieuwtjes te horen. Voor de mensen die geen e-mail hebben hieronder enkele berichtjes die in mei zijn rondgestuurd. De meeste stukjes zijn 'kattebelletjes', wellicht is het beter er niet direct naar te citeren, maar zo mogelijk voor nadere informatie contact op te nemen met de schrijvers.

Nieuws uit de Vlaamse Kempen

In mijn regio (zijnde de Vlaamse Kempen rond de buurt Geel-Mol-Dessel) heb ik dit jaar reeds verscheidene leuke soorten mogen waarnemen. Zo vliegen er bijvoorbeeld reeds vele Vuurjuffers, Variabele waterjuffers, Smaragdlibellen, Weidebeekjuffers, Plasrombouten en Bruine winterjuffers rond (eigenlijk bijna overal). Daarnaast heb ik ook al verscheidene waarnemingen van Glassnijder mogen verrichten.

In het weekend van 13-14 mei was het dan eindelijk prijs: een onbekende populatie Beekrombouten (15-20 ex.) gevonden te Mol op de Witloop. Na enig gericht zoekwerk heb ik eveneens een drietal mannetjes Noordse witsnuitlibel ontdekt in het Buitengoor, te Mol, wat voor mijn regio een nieuwe soort was.

Mijn verbazing was zowaar nog groter toen ik zondag een mannetje Gevlekte witsnuitlibel voor mij zag zitten. Sinds 1989 was deze soort namelijk uitgestorven geacht in België! Even later bemerkte ik zelfs een copula van deze soort! Wie weet hebben we er in België een verloren soort in de toekomst weer bij. Achteraf blijkt dat een vriend van me, Hans Van Gossum, op maandag (15 mei) ook een exemplaar had gezien op de Kalmthoutse heide.

Hans Matheve

Een goed jaar voor de gevlekte witsnuitlibel

Leucorrhinia pectoralis

De gevlekte witsnuitlibel lijkt dit jaar een zeer goed jaar te hebben.

Hieronder een zeer kort overzicht van de mij nu bekende waarnemingen:

IJssbaan Castricum (3 exx., Harm Niesen)
Knarbos, Flevopolder (1 exx., Hans Raaijmakers)
Staverdense Leemputten (1 ex. Harry Wouda)
Luijcksgestel (1 ex. Jaap van der Linden)
Haaksbergerveen (5 exx. Jan-Luc van Eijk)
Pluismeer (1 ex. Marcel Wasscher, Kees Goudsmits en Gerhard Jurzitza)
Ten oosten van Groningen (2 exx., Jan Gerard)
Wieden, nieuwe locatie (tientallen, Tienieke de Groot)
Weerribben, alle bekende locaties bezocht en talrijk, tevens enkele nieuwe petgaten (Kees Goudsmits en Robert Ketelaar).

Robert Ketelaar

Sympecma nieuw op de Waddeneilanden

Afgelopen weekend op Schiermonnikoog doorgebracht. Bij het IJssbaantje vingen we een oud mannetje Bruine winterjuffer *Sympecma fusca* (mooie blauwe ogen!), de eerste *Sympecma* van de waddeneilanden (er zijn meerdere claims natuurlijk, en er is een ongedetermineerde *Sympecma* door Arjan Stroot gezien op Ameland, een aantal

jaar geleden). Op andere plaatsen zoals het Kapeglop en de Reddingsweg nog gezocht naar aanwijzingen voor een populatie, maar helaas. Bij de Reddingsweg wel een man Noordse witsnuit *Leucorrhinia rubicunda* (de eerste voor schier, hoewel een student van de RUG had op vrijdag bij de Westerplas ook 1 man *L. rubicunda* gefotografeerd!), en een man Azuurwaterjuffer *Coenagrion puella* (ook de eerste voor Schier). De status van *Coenagrion puella/pulchellum* op de waddeneilanden is wat onduidelijk, dus wanneer mensen vroeg in het jaar de wadden bezoeken: kijk goed rond en denk niet dat algemene soorten van de vaste wal ook normaal zijn op de eilanden. Nog gezocht naar *Ischnura pumilio* (een aantal jaren geleden was er een kleine populatie bij het Kapeglop), maar niet gevonden. Wel een kleine zilverreiger (met prachtveer) in de duinen.

Niels Dingemanse & Anne Rutten

Bosbeekjuffer *Calopteryx virgo* op de Pietersberg

Op 30 april j.l. brachten we een bezoekje aan de St' Pietersberg. Het was redelijk weer, droog met een flauw zonnetje, waardoor het toch zo'n 20 graden werd. Enkele boswifjes en koninginpages vlogen door het Poppelmondedal. Er werden daar helaas geen libellenwaarnemingen gedaan.

Later wel een vrij onverwachte waarneming van een mannetje *Calopteryx virgo* op de Observant. Een vreemde plaats voor deze soort. Dit moet wel een zuidelijke trekker zijn geweest. Daar de *C. virgo* nog wel in het Gulpdal voorkomt, en wij eerder deze dag geen enkele beekjuffer op de Gulp hadden gezien. Vorig jaar in dezelfde tijd werd wel een mannetje *Calopteryx splendens* op de Observant gezien, vermoedelijk ook een zuidelijke trekker. De waarneming van *C. virgo* past wel bij de andere "zuidelijke soort" waarnemingen, die een zuidelijke influx lijken te bevestigen.

Albert Vliegenthart & Thamara Hesselink

Veel witsnuiten in het Noord-Hollands duinreservaat.

Afgelopen (lange) weekend heb ik de meeste watertjes in het Noord-Hollands duinreservaat bezocht. Dit leverde aardige waarnemingen op en zelfs een nieuwe soort voor dit duinterrein. Bij Bergen zat bij een duinpoeltje een man Venwitsnuit (LEUCDUBI)! Ik had al wat Noordse witsnuiten (LEUCRUBI) gezien toen ik bij betreffende poel aankwam.

Direct viel mij een vrij iel mannetje op en ik besloot hem te vangen. De determinatie volgde snel. Na een paar día's gemaakt te hebben kon hij weer vrij. In totaal heb ik 49 mannen Noordse witsnuiten gezien. Verder viel de behoorlijke aantallen Glassnijders (BRACPRAT) in met name de infiltratiegebieden bij Castricum en Wijk aan zee op. Ook vlogen er voor het duinterrein aardig wat Platbuiken (LIBEDEPR) en de Vuurjuffer (PYRRNYMP) werd in lage aantallen van Wijk aan zee tot en met Bergen gezien (vorig jaar alleen bij Bergen). Zowel bij de wei van Brasser (duinmeer) als Amerika (idem) vlogen weer net als vorig jaar Zwervende heidelibellen (SYMPFONS), in totaal 4 prachtig rode mannen (14-5). Ook bij Amerika de eerste verse Oeverlibellen (ORTHCANC ; 2) en een larvehuidje van een Grote keizerlibel (ANAXIMPE).

Arnold Wijker

"Nieuwe" vindplaats(en) Speerwaterjuffer

Op 13 en 14 mei ben ik in de Malpie in Valkenswaard (N.Br.) geweest. Een fraai heide-beekdallandschap met

veel vennen en gagelmoerassen en broedvogels als Zwarte stern, Geoorde Fuut en Roerdomp. Ik ken het gebied al erg lang en enkele vennen vond ik in aanmerking komen, om eens op de aanwezigheid van de Speerwaterjuffer (COENHAST) te onderzoeken. Dit deed ik tijdens een "zondags wandelingetje" met mijn vriendin, dus zonder schepnet... Bij een van de vennen aangekomen vielen al vrijwel direct tussen de Azuurwaterjuffers (COENPUEL) enkele fletser blauwe juffers met een groenige voorkant op. Er moest dus gevangen worden en wel zonder hulpmiddelen. Na massa's tevergeefse pogingen lukte het een mannetje in het gras te slaan. Het vermoeden klopte: Speerwaterjuffer! Er zijn zo'n 5-10 mannetjes gezien. Slechts zo'n 15 meter van de meer dan 100 meter oeverlengte is bekeken. Gezien de overal ongeveer identieke vegetatie (gagelstruweel, riet en russen en zeggen) vermoed ik dan ook forse aantallen van deze bijzondere soort. Navraag bij Robert Ketelaar leerde dat de soort uit het verleden ook van de Malpie bekend was. Bovendien bleek de beheerder ongeveer 4 jaar geleden de soort van dezelfde lokatie gemeld te hebben, maar met een niet geheel sluitende beschrijving. Hij blijkt dus toch goed gedetermineerd te hebben.

Later zagen we op nog twee plaatsen in de Malpie blauwe juffers met een groenige voorkant en we zijn er van overtuigd dat het ook Speerwaterjuffers betrof. Omdat ze niet te vangen waren hou ik het voorlopig voor de veiligheid op 1 vindplaats. Binnenkort hoop ik uitsluitel te kunnen geven over de andere 2 lokaties. Overige soorten in de Malpie hebben, gezien de hastulatum-hectie, weinig aandacht gekregen. Wat in ieder geval verder nog aanwezig was: LEUCRUBI, CORDAENE, ISCHELEG, COENPUEL, ENALCYAT, PYRRNYMP, LIBEQUAD en ANAXIMPE.

Ik ga nooit meer een stukje wandelen zonder libellenet.....

Jeroen van Delft

Nieuws over de maanwaterjuffer *Coenagrion lunulatum* in de duinen

Vorig jaar was een mannetje Maanwaterjuffer in de duinen ten Zuiden van Bergen aan Zee al een prettige verrassing, nu lijkt er wel een echte kleine populatie te zitten. Op 10 mei vlogen er tussen de duizenden verse juffertjes op z'n minst 1 volwassen man, 1 tandem en 2 nog erg jongen exemplaren. Het gaat om een vrij jonge plas, waarin het water in het voorjaar snel daalt en waarin vrij veel lage kruipwilg en biezen groeien. Opvallend in de duinen is verder het grote aantal Noordse Witsnuitlibellen en de duidelijke uitbreiding, zowel in aantal als in plaatsen van voorkomen, van de Vuurjuffer.

Harm Niesen

Turkije reis, van 20 mei t/m 3 juni 2000

Hierbij een eerste indruk van de Turkije reis van een aantal NVL-leden. Hiervan zijn we net voor het uitkomen van deze Nieuwsbrief teruggekomen.

Na een lichtelijk vertraagde vliegreis kwamen we, 11 man sterk, aan in een middernachtelijk Dalaman. Een engels sprekende neef van de pensionhouder kwam bracht ons naar Koýceğiz, de plaats van bestemming. Na een korte